

3.1 Allò que els musulmans ens deixaren

Com va variar la vida i la cultura a la Península durant l'estada dels musulmans?

Al costat d'esglésies i de sinagogues s'hi van construir mesquites; es van crear *madrasse* (escoles) i es va planificar la xarxa de clavegueres a les ciutats. Els musulmans van introduir nous sistemes de regatge (sèquies, sínies...), nous tipus de plantacions i nous aliments com l'albergínia, els espinacs, la carxofa... Es van construir mercats, banys públics, jardins, fonts i sortidors. Tot això ens ha proporcionat un importantíssim llegat urbanístic i arquitectònic, del qual encara avui dia podem gaudir.

Al cap d'uns anys va arribar de Bagdad un corrent renovador que va encoratjar la creació de centres de bellesa, perruqueries, sales de massatges, escoles de música i de poesia. La població va prendre més cura per la netedat i l'aspecte extern, i van millorar les maneres en general.

Els emirs de les corts d'al-Andalus es van envoltar de poetes, astròlegs, matemàtics, literats i polítics. Donaven gran importància a la ciència i la cultura en general. Les corts rivalitzaven entre elles per la cultura i el saber. Els poetes recorrien els palaus oferint el seus serveis als emirs i governadors, i això va afavorir l'aparició d'una gran quantitat d'obres literàries i poètiques que formen part també del nostre llegat cultural. A al-Andalus es van traduir les grans obres gregues i llatines, que d'aquesta manera van arribar a la resta del món àrab i, més endavant, d'allà van tornar a Europa.

En astronomia, matemàtiques i medicina es van fer grans avenços. Podem afirmar que a l'Edat Mitjana, a al-Andalus es duïen a terme experiments científics impensables a la resta del món occidental. Alguns dels instruments astronòmics utilitzats pel àrabs tenien una precisió sorprenent; podien determinar la posició dels estels, la consecució de les estacions, la trajectòria del sol i la lluna...; a més, es va recollir tota la informació astronòmica de la tradició hel·lènica.

I encara no hem acabat: el nostre sistema numèric és deutor de l'àrab, així com la nostra llengua i molts dels nostres costums.

Les llengües romàniques no van desaparèixer, però es van barrejar amb la llengua àrab que era la portadora de cultura i de poder. Al segle XII tota la vall de l'Ebre parlava àrab com a única llengua. Prova d'això és el gran nombre de mots d'arrel àrab que mantenim encara al nostre vocabulari, tant en català com en castellà. I no tan sols paraules, sinó moltes frases fetes ens vénen de l'àrab, com: "ojalá", "si Déu vol", "Déu l'empari", "escac mat", "a la babalà" i moltes altres.

Importantíssima és també la toponímia que ens ha llegat la llengua àrab, noms de pobles com ara: Mequinença, Alcàsser, Alcúdia, Benidorm, Benicàssim, Alcalà, Binèfar, Alquezar, Gallifa, Elx, Almadrava.

Alguns dels millors poemes de la literatura andalusí van ser escrits pels àrabs just abans de marxar a l'exili. Són poemes plens de temor i, sobretot, de molta tristor per haver d'abandonar les llars, les ciutats i un mode de vida que no tornaria mai més a les terres d'al-Andalus. Perquè els cristians, en el seu afany de conquerir les terres musulmanes, van destruir les ciutats, van cremar les mesquites, els jardins, van matar les dones que portaven vel, van deixar al seu pas nens orfes i una terra també òrfena.

ACTIVITATS :

1. Senyala en aquest mercat quins noms de les coses dibuixades provenen de l'arab i quins no?

poma, arròs, pebrot, carbassa, formatge, plat, sofà , sabatilles, màscara, sucre, alcohol, alcalde, assassí, raval, fonda, pantalons, Altafulla, les Rambles, ciutat, taronja, llentia, albergínia, espinacs, catifa, barnús, tassa, llitera, vidre, cotó, assaig, alferes, escabetx, albarà, arracades, Sabadell, Vinaròs, aldea, almirall, borratxo, xarop, raqueta, guitarra, matalàs, escacs, magatzem, tarima, tabac, garrafa, fanal, almanac, síndria, rajola, carxofa, llimona.

2. Llegeix el text següent i respon:

L'ansara

És una festa que consisteix a encendre fogueres als patis i a les eres, a les cruïlles i als camps. Tothom crema herbes aromàtiques i n'escampa els efluvis per sobre dels infants, el bestiar, les cases i els camps. En realitat és la sobrevivent d'una festa solar anterior a la implantació de l'Islam, d'una religió que, com aquesta, utilitzava també el calendari lunar. Amb l'Islam es traspassà la festa al dia de lluna plena més proper al solstici d'estiu i al mateix temps es començà a commemorar el naixement del profeta Mahoma. A Bugia (Algèria) la gent encén fogueres a les platges i als camps, les salta i fa que el bestiar passi per sobre; també cremen espelmes a les finestres i als terrats.

- Quina festa popular catalana et recorda?
- A l'Estat espanyol hi ha un poble on la gent passa per sobre de les brases. Saps quin és? Explica'ns en què consisteix aquesta festa.
- Quins costums comuns trobes entre aquestes dues festes i l'*ansara*?
- Al Magrib, aquell dia celebren el naixement del profeta Mahoma. El naixement de quin profeta celebrem a casa nostra?

3. Llegeix el text següent i respon:

Aliments

Entre els molts elements que ens va aportar la cultura àrab hem de destacar alguns aliments que avui consumim sense donar-los més importància; també vam aprendre d'ells l'ordre en què ens mengem els diferents plats.

Sabies, per exemple, que els productes que tens a continuació no es coneixien a la Península abans que arribessin els musulmans?

L'ARRÒS: d'origen oriental, cultivat a la Xina des de fa més de 5.000 anys, fou introduït pels àrabs cap al segle VIII . Es va cultivar amb èxit a Sevilla, Còrdova, Granada, Mèrida, Alacant i Tarragona.

LA TARONJA: a la Península ja es coneixien els cítrics, com ara la llimona, que havia estat portada pels romans, la llima i la taronja amarga. Però si podem menjar taronges dolces és gràcies als àrabs, que van fer les primeres proves d'aclimatació d'aquesta espècie durant el califat de Còrdova.

MOLTS DOLÇOS: els musulmans eren molt afeccionats als dolços. Per a fer-los utilitzaven entre d'altres productes el sucre, la mel o les ametlles. A la nostra cuina tenim moltes postres derivats d'aquesta afecció a les coses dolces: el massapà, l'alfenid, l'arrop, els torrons.

- Esbrina quins aliments van introduir els àrabs a la Península.
- Són aliments que es consumeixen encara?
- Es cultiven al nostre país?
- Quins plats preparem amb aquests aliments?